

З'ЯСУВАННЯ ЧИННИКІВ ЩОДО ГОТОВНОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ «ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ» ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗАГАЛЬНООСВІТНЬОЇ ШКОЛИ

Бубнова А.С., студент, Павлова О.Л., студент, Остапенко Г.О., ст. викладач

Запорізький національний університет,

У статті аналізуються визначення понять “готовність” та “здоров'язбережувальні освітні технології”, розглядається рівень знань студентів до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи.

Ключові слова: готовність, здоров'язбережувальні освітні технології, студенти спеціальності «Фізичне виховання», чинники

Бубнова А.С., Павлова Е.Л. Остапенко Г.А. АНАЛИЗ ФАКТОРОВ ГОТОВНОСТИ СТУДЕНТОВ СПЕЦИАЛЬНОСТИ «ФИЗИЧЕСКОЕ ВОСПИТАНИЕ» К ОРГАНИЗАЦИИ ЗДОРОВЬЕСБЕРЕГАЮЩЕЙ СРЕДЫ ОБЩЕОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ШКОЛЫ / Запорожский национальный университет, Украина.

В статье анализируется определение понятий “готовность” и “здоровьесберегающая образовательная технология”, рассматривается уровень знаний студентов к организации здоровьесберегающей среды общеобразовательной школы.

Ключевые слова: готовность, здоровьесберегающая образовательная технология, студенты специальности «Физическое воспитание», факторы

Bubnova A.S., Pavlova E.L., Ostapenko G.A. ANALYSIS OF FACTORS PRODUCING THE READINESS OF FUTURE TEACHERS OF PHYSICAL TRAINING FOR THE ORGANIZATION HEALTH-SAVING EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN COMPREHENSIVE SCHOOL / Zaporizhzhya national university, Ukraine.

The article is analyzed determination of the concepts “readiness” and “educational technology”, regarded the level of students' knowledge for the organization of health-saving educational environment in comprehensive school.

Key words: readiness, health-saving educational technology, future teachers of physical training, factors.

ВСТУП

На сучасному етапі розвитку суспільства соціальна напруженість і погіршення екологічних характеристик місця існування людини, пов'язані з перетворенням економіки і соціальної сфери, постійно вимагають підготовки особи до умов існування, що змінюються. ХХІ століття корінним чином міняє соціальне замовлення суспільства для вищої школи. Ставиться завдання підготовки не лише дійсних професіоналів і ділових людей, готових (інтелектуально і фізично) реалізувати себе в умовах світу, що змінюється, але і орієнтованих на збереження і підтримку здоров'я підростаючих поколінь.

Готовність студентів до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи викликає необхідність пошуку способів її рішення в професійній педагогіці.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження було з'ясування основних чинників щодо готовності студентів спеціальності «Фізичне виховання» до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи.

Основні завдання дослідження:

1. Провести аналіз наукової літератури, інформації з мережі Інтернет та законодавчої бази України щодо готовності студентів, які навчаються за спеціальністю «Фізичне виховання» до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи.

2. Провести анкетування студентів вищих навчальних закладів.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Нові соціально-економічні зміни, що відбуваються в Україні в сучасний період, спонукають до підвищення ефективності підготовки майбутніх учителів, здатних забезпечувати прогресивний поступ суспільства. Так, у Національній доктрині розвитку освіти України у XXI столітті (2002) зазначається, що “підготовка педагогічних працівників, їх професійне удосконалення – важлива умова модернізації освіти” [6].

С. Г. Стеценко вказує, що “Конституція України є головним джерелом і стоїть в авангарді нормативно-правових актів, що регулюють суспільні відносини у сфері охорони здоров’я, у тому числі надання медичної допомоги. Конституційні норми створюють правову основу статусу особи у сфері охорони здоров’я. І ця основа включає не лише закріплення відповідного права, але і засобів його забезпечення, що має держава у своєму розпорядженні і закладені у політичній та економічній системах, а також його соціальній основі” [10].

У Законі України “Про фізичну культуру і спорт” (1993) визначаються загальні правові, соціальні, економічні та організаційні основи фізичної культури та спорту в Україні, участь державних органів, посадових осіб, а також підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності в зміцненні здоров’я громадян, досягненні високого рівня працездатності та довголіття засобами фізичної культури й спорту [2].

В. І. Пентюхін вказує, що здоров’язбережувальна освіта стає необхідною умовою підготовки студентів вищого педагогічного навчального закладу, тому що вчитель на сьогоднішній день є єдиною реальною особистістю, здатною в процесі навчання дітей зберегти їхнє здоров’я. Між рівнем здоров’я школярів і рівнем підготовленості вчителів із проблем збереження та зміцнення здоров’я суспільством досить чітка залежність, детермінується якістю професійної підготовки майбутнього вчителя до здоров’язбережувального навчання, яке формується в період навчання в педагогічному ВНЗ.

Автори навчального посібника “Педагогіки вищої школи” визначають поняття “готовність” як цілісне інтегроване утворення особистості, що характеризує її емоційно-когнітивну та вольову вибіркову прогнозуючу мобілізаційність у момент її включення в діяльність певної спрямованості. Емоційні, вольові та інтелектуальні характеристики поведінки особистості виступають конкретним вираженням готовності на рівні явища. Готовність буває тривалою і ситуативною (тимчасовою). Тривала готовність формується заздалегідь у результаті спеціально організованих дій, виявляється постійно і є найважливішим фактором, що визначає успішність діяльності. Ситуативна готовність характеризується нестійкістю і піддається впливу багатьох факторів. Обидві готовності існують у єдності, перша визначає ефективність другої [7].

У Тлумачному словнику російської мови Д. М. Ушакова термін “готовність” трактується, з одного боку, як закінченість, остаточний результат, з іншого - як стан від прикметника “готовий” – що приготувався до чого-небудь або як згода, бажання робити що-небудь [8].

М. Я. Дьяченко, Л. А. Кандилович підкреслюють, що “готовність – це первинна, фундаментальна умова успішного виконання професійної діяльності. Виникнення стану готовності до діяльності починається з постановки мети на основі потреб і мотивів (або усвідомлення людиною поставленого перед ним завдання). Далі йде розробка плану, установок, моделей, схем майбутніх дій. Потім людина приступає до втілення готовності, що з’явилася в наочних діях. У створенні, збереженні і відновленні

стану готовності вирішальну роль грає те, що вона пов'язана з різними сторонами особи" [1, с. 38].

Р. В. Конькова визначає поняття "готовність", по-перше, як результат спеціальної організованої педагогічної діяльності, оскільки підготувати – означає виучити, дати необхідні знання, і, по-друге, сконцентровану якість особи, що включає сформованість індивідуально-психологічних і вольових рис особи, які забезпечують успішне включення людини в нову сферу діяльності [4, с. 26].

О. І. Міхеєнко зазначає, що важливим чинником формування готовності до діяльності є збіг мотиваційної сфери суб'єкта з характером мети. У цьому випадку має місце природний зв'язок мотиву і мети, що є передумовою ефективної діяльності. Шляхом усвідомлення потреб і мотивів індивід створює визначену модель майбутніх дій. Отже, мотивація є важливим компонентом готовності, оскільки впливає на створення необхідних відносин, настанов, досвіду особистості, професійно значущих якостей, досконалості в діяльності, майстерності, що забезпечують ефективність професійної діяльності в цілому [5].

М. С. Каган вважає, що формування готовності майбутнього вчителя до створення здоров'язбережувальних освітніх технологій здійснюється в процесі його професійної підготовки, освіти [3].

М. К. Смірнов визначає поняття "здоров'язбережувальні освітні технології" як: "1) системно організовану сукупність програм, прийомів, методів організації освітнього процесу, які не шкодять здоров'ю його учасників; 2) якісна характеристика педагогічних технологій за критеріями їх впливу на здоров'я учнів і педагогів; 3) технологічна основа здоров'язбережувальної педагогіки" [9].

Аналіз змісту понять свідчить про те, що проблема формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи є досить актуальною.

З метою з'ясування окремих чинників формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи нами було проведено анкетування студентів вищих навчальних закладів, у якому брало участь 238 осіб. Респондентами виступили 64 студенти Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова (НПУ імені М. П. Драгоманова), 131 студент Запорізького національного університету (ЗНУ), 43 студенти Бердянського державного педагогічного університету (БДПУ).

Відповіді на питання анкети "Чи підготовлені Ви до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи?", подані в таблиці 1, розподілилися таким чином: із 238 студентів вказали, що вони підготовлені до такої роботи, 25,12% студентів, частково підготовлені – 63,56%, не підготовлені – 3,35%, було важко відповісти – 7,97% студентів. 15,63% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова вказали, що повністю підготовлені до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи, відповідно 31,82% студентів ЗНУ та 27,91% студентів БДПУ. Частково підготовлені 68,75% студентів НПУ, 56,82% студентів ЗНУ та 65,12% студентів БДПУ. Не підготовлені до такої роботи 4,69% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова, 30,70% студентів ЗНУ та 19,64% студентів БДПУ. Було важко відповісти 10,94% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова, 8,33% студентів ЗНУ та 4,65% студентів БДПУ. Отже, переважна більшість опитаних відповіли, що частково підготовлені до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи.

Таблиця 1 – Показник кількості студентів, опитаних щодо їх підготовленості до організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи (%)

Відповідь	Загальний показник, %	Вищий навчальний заклад		
		НПУ імені М. П. Драгоманова 64 чол., %	ЗНУ 131 чол., %	БДПУ 43 чол., %
Повністю підготовлений	25,12	15,63	31,82	27,91
Частково підготовлений	63,56	68,75	56,82	65,12
Не підготовлений	3,35	4,69	3,03	2,33
Важко відповісти	7,97	10,94	8,33	4,65

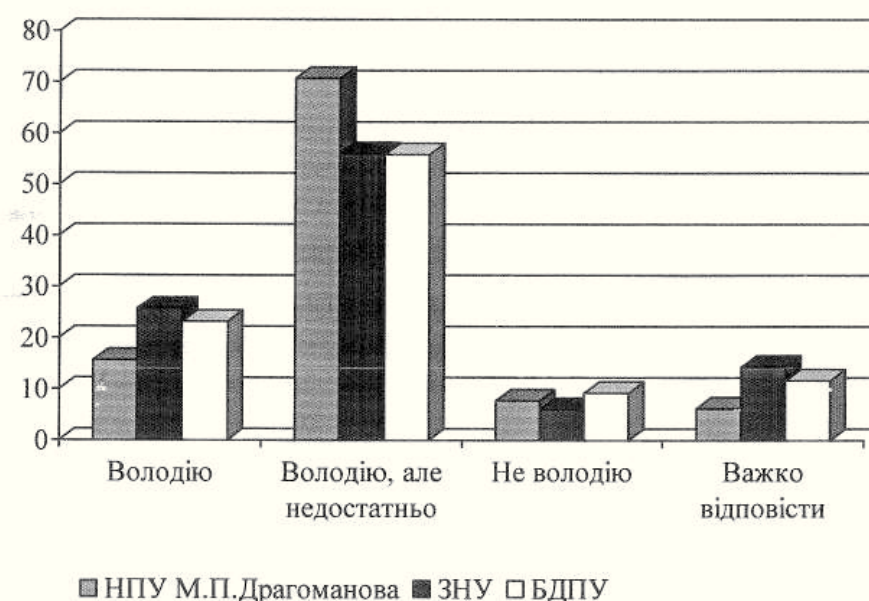

Рис. 1. Показник кількості студентів, опитаних щодо про знання сутності організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи (%)

На питання анкети "Чи володієте Ви знаннями щодо сутності організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи?" результати відповідей студентів, які представлені на рис. 1, розподілилися наступним чином: із 238 студентів 21,55% володіють цими знаннями, володіють, але недостатньо – 59,72%, не володіють – 7,72% студентів, було важко відповісти 10,76% студентів. Володіють вказаними знаннями 15,63% студентів НПУ імені М.П. Драгоманова, 25,76% студентів ЗНУ та 23,26% студентів БДПУ. Володіють, але недостатньо 70,31% студентів НПУ, 53,03% студентів ЗНУ та 55,81% студентів БДПУ. Не підготовлені до такої роботи 4,69% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова, 30,70% студентів ЗНУ та 19,64% студентів БДПУ.

Не володіють знаннями щодо сутності організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи 7,81% студентів НПУ імені М.П. Драгоманова, 6,06% студентів ЗНУ та 9,30% студентів БДПУ. Важко було відповісти 6,25% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова, 14,39% студентів ЗНУ та 11,63% студентів БДПУ. Отже, половина респондентів відповіли на це питання анкети, що володіють, але недостатньо знаннями щодо сутності організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи.

Відповіді на питання анкети "Чи володієте Ви знаннями про завдання, засоби і методи організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи?", подані в таблиці 2, розподілилися наступним чином: з 238 студентів 24,42% вказали, що вони

володіють такими знаннями, 59,33% студентів володіють, але недостатньо, не володіють цими знаннями – 7,24%, було важко відповісти – 9,01% студентів. Вказали, що володіють знаннями про завдання, засоби і методи організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи 17,19% студентів НПУ імені М.П. Драгоманова, 32,82% студентів ЗНУ та 23,26% студентів БДПУ. Володіють, але недостатньо 64,06% студентів НПУ, 51,14% студентів ЗНУ та 62,79% студентів БДПУ. Не володіють знаннями 12,5% студентів НПУ імені М. П. Драгоманова, 6,88% студентів ЗНУ та 2,33% студентів БДПУ.

Таблиця 2 – Показник кількості студентів, опитаних щодо володіння знаннями про завдання, засоби і методи організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи (%)

Відповідь	Загальний показник, %	Вищий навчальний заклад		
		НПУ імені М. П. Драгоманова 64 чол., %	ЗНУ 131 чол., %	БДПУ 43 чол., %
Володію	24,42	17,19	32,82	23,26
Володію, але недостатньо	59,33	64,06	51,14	62,79
Не володію	7,24	12,5	6,88	2,33
Важко відповісти	9,01	6,25	9,16	11,63

Було важко відповісти 6,25% студентам НПУ імені М. П. Драгоманова, 9,16% студентам ЗНУ та 11,63% студентам БДПУ. Переважна більшість опитаних респондентів недостатньо володіють знаннями про завдання, засоби і методи організації здоров'язбережувального середовища загальноосвітньої школи.

ВИСНОВКИ

1. Готовність – це первинна, фундаментальна умова успішного виконання професійної діяльності. Вона визначає сконцентровану якість особи, що включає сформованість індивідуально-психологічних і вольових рис особи, які забезпечують успішне включення людини в нову сферу діяльності.

2. Чинники формування готовності майбутніх учителів фізичної культури до організації здоров'язбережувального навчально-виховного середовища загальноосвітньої школи, які знаходяться на недостатньому рівні, потребують подальшого вивчення.

ЛІТЕРАТУРА

1. Дьяченко М.И. Психологические проблемы готовности к деятельности / М.И. Дьяченко, Л.А. Кандыбович. – Минск: БГУ, 1976. – 176 с.
2. Закон України “Про фізичну культуру і спорт”: закон України від 24 грудня 1993 року № 3809-ХІІ // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 1. – ст. 80.
3. Каган М.С. Философская теория ценностей / М.С. Каган. – СПб.: ТОО ТК “Петрополис”, 1997. – 205 с.
4. Конькова Р.В. Подготовка преподавателя физической культуры в классическом университете : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08 / Конькова Раиса Васильевна. – М., 2003. – 212 с.
5. Міхеєнко О.І. Валеологічна підготовка майбутніх фахівців з фізичної реабілітації у вищому педагогічному навчальному закладі : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Міхеєнко Олександр Іванович. – Суми, 2004. – 210 с.
6. Національна доктрина розвитку освіти України в ХХІ столітті (Указ Президента України від 17.04.02 №347/2002) // Дошкільне виховання. – 2002. – № 7. – С. 4-9.

7. Педагогіка вищої школи: навч. посібник / Колектив авторів: Бартенева І.О., Богданова І.М., Бужина І.В., Дідусь Н.І. та ін. – Одеса: ПДПУ імені К.Д. Ушинського, 2002. – 344 с.
8. Ушаков Д.Н. Толковый словарь русского языка в 4 т. / Д.Н. Ушаков. – М.: Вече, 2001. – Т.1. – 1562 с; Т.3. – 1424 с.
9. Смирнов Н.К. Здоровьесберегающие образовательные технологии и психология здоровья в школе / Н.К. Смирнов. – М.: АРКТИ, 2005. – 230 с.
10. Стеценко С.Г. Медичне право України / С.Г. Стеценко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 507 с.

УДК 373.5.015.3

ФОРМУВАННЯ ЗНАТЬ ПРО ЗДОРОВ'Я – ВАЖЛИВИЙ КОМПОНЕНТ ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ СУЧАСНОЇ ШКОЛИ

Вілігорський О.М., ст. викладач

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Автором статті проаналізований досвід роботи вчителів фізичного виховання ЗОШ м. Чернівці щодо формування знань про здоров'я як важливого компонента загальної культури в умовах сучасної школи, виокремлені особливості цього процесу, надані практичні рекомендації.

Ключові слова: напрями, самостійні заняття, діяльність, валеологія, фізична культура.

Вилигорский А.Н. ОСОБЕННОСТИ ФОРМИРОВАНИЯ ЗНАНИЙ О ЗДОРОВЬЕ КАК ВАЖНОГО КОМПОНЕНТА ОБЩЕЧЕЛОВЕЧЕСКОЙ КУЛЬТУРЫ В УСЛОВИЯХ СОВРЕМЕННОЙ ШКОЛЫ / Черновецкий национальный университет имени Юрия Федьковича, Украина.

В статье автором проанализирован опыт работы учителей физического воспитания общеобразовательных средних школ г. Черновцы о формировании знаний о здоровье как важного компонента культуры в условиях современной школы, выделены особенности этого процесса, даны практические рекомендации.

Ключевые слова: направления, самостоятельные занятия, деятельность, валеология, физическая культура.

Viligorskiy A.N. FEATURES OF FORMING OF KNOWLEDGES ABOUT A HEALTH AS AN IMPORTANT COMPONENT OF COMMON TO ALL MANKIND CULTURE IN THE CONDITIONS OF MODERN SCHOOL / Chernivtsi national university name after Yuri Fedkovych, Ukraine.

In the article an author is analyse experience teachers of physical education of general middle schools Chernovcy about forming of knowledges about a health as an important component of culture in the conditions of modern school, the features of this process are selected, nadany practical recommendations.

Key words: directions, independent employments, activity, valeologiya, physical culture.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ТА ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Національна доктрина розвитку освіти в розділі „Освіта і фізичне виховання – основа для забезпечення здоров'я громадян” визначає пріоритетним завданням системи освіти виховання людини в дусі відповідального ставлення до власного здоров'я і здоров'я оточуючих як до найвищої суспільної цінності.